KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 10.5.2007
KOM(2007) 244 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

OM FREMME AF SOLIDARITET MELLEM GENERATIONERNE

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning....3

2. Offentlig familiepolitik: Betydningen af at fremme beskæftigelse og lige muligheder 3

2.1. Generel tilpasning af familiepolitikken i medlemssstaterne 3

2.2. Betydningen af at fremme beskæftigelse og lige muligheder 5

2.3. Den rolle, som EU's politik for beskæftigelse og lige muligheder spiller for familielivets kvalitet....5

2.4. Lissabon-strategien fremmer forening af arbejds-, familie- og privatliv....6

3. Den europæiske alliance for familier....7

3.1. En platform til systematisk udveksling af god praksis og forskning....7

3.2. Mobilisering af de europæiske strukturfonde....8

4. Konklusioner 9

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network....11

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13

Difference of employment rate for women with and without children....14

Provision of childcare in European countries in 2005....15

Social protection benefits targeted at family support in the EU 16

Preferences for family measures 16

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

1. INDLEDNING

Kommissionen lancerede med grønbogen fra marts 2005 om de demografiske udfordringer en debat om behovet for at styrke solidariteten mellem generationerne. Derefter understregede Kommissionen i sin meddelelse af 12. oktober 2006 om den demografiske udvikling i Europa[1], at EU-medlemsstaterne burde fremme demografisk fornyelse som led i den fornyede Lissabon-strategi for vækst og beskæftigelse og opfølgningen af ligestilling mellem mænd og kvinder. Ved at forbedre familiernes vilkår, navnlig gennem forening af arbejds- og privatliv, vil medlemsstaterne kunne hjælpe europæerne med at realisere deres ønske om at få børn (jf. bilag 2).

Den efterfølgende debat i Europa om demografisk aldring har udvidet dette perspektiv. Den har afsløret, at balancen i det europæiske samfund bygger på en mere kompliceret form for solidaritet mellem generationerne end tidligere, for unge voksne bliver boende længere hos deres forældre, selvom disse efterhånden oftere skal sørge for støtte til ældre pårørende[2]. Deraf kommer de byrder, som navnlig tynger de unge og midaldrende og kvinder i al almindelighed. Ligestilling mellem mænd og kvinder og - mere generelt - lige muligheder viser sig således at være vigtige forudsætninger for at kunne skabe en ny form for solidaritet mellem generationerne.

Selvom medlemsstaterne har enekompetence med hensyn til familiepolitik, kan EU således indirekte medvirke til at modernisere familiepolitikken og gøre den til en succes. Det skyldes navnlig Lissabon-strategien, som netop fokuserer på kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet, bedre muligheder for at forene arbejds-, familie- og privatliv samt beskæftigelse og integration af unge.

Derfor ser Kommissionen med tilfredshed på det initiativ vedrørende en europæisk alliance for familier, som Det Europæiske Råd annoncerede på sit forårsmøde. Denne meddelelse tager udgangspunkt i en opgørelse over den seneste udvikling inden for medlemsstaternes familiepolitik og fokuserer på Lissabon-strategiens bidrag til denne udvikling (afsnit 2), inden der fremsættes forslag om redskaber, som kan sætte den europæiske alliance i stand til at udvikle sig som platform for forskning og udveksling (afsnit 3). Den er det første led i Europas svar på de udfordringer, der ligger i de demografiske ændringer.

2. OFFENTLIG FAMILIEPOLITIK: BETYDNINGEN AF AT FREMME BESKÆFTIGELSE OG LIGE MULIGHEDER

Medlemsstaterne har forpligtet sig til at tilpasse deres familiepolitik for at tage hensyn til befolkningens aldring, udviklingen i levevilkårene og de stadig flere former for familiemæssig tilknytning[3]. Selvom medlemsstaterne er ansvarlige på det familiepolitiske område, har den politik, EU fører med hensyn til beskæftigelse og lige muligheder, alligevel en stor betydning for familielivets kvalitet.

2.1. Generel tilpasning af familiepolitikken i medlemssstaterne

Ifølge europæiske observationsredskaber som f.eks. MISSOC fokuserer familiepolitikken i de forskellige EU-lande i dag på tre områder:

---

1 Meddelelse fra Kommissionen: Den demografiske udvikling i Europa – En udfordring, men også en chance, KOM(2006) 571.

2 Første europæiske undersøgelse om livskvalitet i 2003. Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene.

3 Social Situation Report 2005/6.

– godtgørelse af direkte og indirekte familieudgifter (ydelser eller skattefordele i forbindelse med børnepasning eller ældrepleje)

– hjælpetjenester for forældre til undervisning og pasning af mindre børn, til modtagelse og ledsagelse af lidt ældre børn og i stigende omfang serviceydelser til pårørende i et aldrende samfund

– tilrettelæggelse af arbejds- og beskæftigelsesforhold (ved hjælp af arbejdstid og orlov, som giver mulighed for at forene arbejds- og familieliv) og adgang til serviceydelser på lokalt plan.

Udviklingen inden for disse tre områder har været meget forskellig i de enkelte medlemsstater. Udgifterne til familieydelser og børnepasning udgør således i gennemsnit 2,1 % af BNP i EU-25[4], men svinger mellem 0,7-3,9 % i de enkelte lande, med ret lave niveauer i de sydeuropæiske lande, hvor der navnlig er tendens til at søge hjælp inden for familien, og højere niveauer i de nordiske og kontinentale lande.

I betragtning af den rivende udvikling i de sociale og kulturelle forhold har medlemsstaterne imidlertid taget skridt til en tilpasning på tre områder:

– Familiepolitikken indgår fremover i en række offentlige aktioner, som alle har betydning for familiernes vilkår, navnlig uddannelsespolitikken samt den politik, der føres med hensyn til social og erhvervsmæssig integration af unge, og på beskæftigelses-, bolig-, transport- og sundhedsområdet, og naturligvis også privatretten, som regulerer familiemedlemmernes forpligtelser over for hinanden.

– Interventioner går i retning af decentral gennemførelse af aktioner, individuelle rettigheder og ydelser samt aktivering af udgifter for at øge tilskyndelsen til at arbejde og sikre bæredygtige løsninger på fattigdom. Denne udvikling har navnlig udmøntet sig i, at der sættes spørgsmålstegn ved familierelaterede rettigheder, og at socialsikringsordningerne fremmer individuelle rettigheder. Socialsikringen tilpasses også for ikke at straffe kvinder – de havde tidligere en lav erhvervsfrekvens - og for dermed at undgå at forværre den fattigdom, som gør sig gældende for de ældste kvinder[5].

– Endelig tager familiepolitikken i stadig større omfang højde for, hvordan bestræbelser og praksis i forbindelse med mænd og kvinders respektive roller i samfundet udvikler sig, sådan at forstå, at kvinder deltager på arbejdsmarkedet uden større afbrydelser, og mænd tager en større del af ansvaret for familie og husholdning, og bidrager således til skabe ligestilling mellem mænd og kvinder gennem økonomisk uafhængighed for sidstnævnte.

Europæerne, som fortsat sætter stor pris på familielivet, er positivt indstillede over for denne udvikling[6]. I henhold til en undersøgelse, som Fondation Robert Bosch gennemførte i 12 lande i perioden 1999-2003, ønsker de først og fremmest et større udbud af offentlige serviceydelser til børn og pårørende, navnlig ældre (jf. bilag 7).

---

4 Oplysningerne om familierelaterede udgifter omfatter ikke skattefordele, udgifter til undervisning, navnlig førskoleundervisning, og andre foranstaltninger, som er til fordel for familier eller tager hensyn til familierelaterede udgifter (bolig, social integration …).

5 ILO's rapport om kvinder og socialsikring fra 1988.

6 Eurobarometer-undersøgelse nr. 273 - "European social reality". Familielivet er en af de værdier, som europæerne fremhæver i forbindelse med undersøgelser af velfærd.

2.2. Betydningen af at fremme beskæftigelse og lige muligheder

Der bliver ofte spurgt om, hvilken familiepolitik der er mest effektiv. Svaret afhænger af alle de forskellige mål, som de europæiske lande har opstillet for denne politik. I nogle lande drejer det sig først og fremmest om at øge fødselstallet ved at hjælpe par med at realisere deres ønske om at få børn. I andre lande indgår støtte til familier som led i et overordnet fremstød for borgernes velfærd ved at skabe lige muligheder for alle. I andre lande igen er det vigtigste at bekæmpe fattigdom i visse familier og at mindske indkomstforskelle. Endelig ser man efterhånden ofte, at regioner eller kommuner er indstillet på at skabe gunstige rammer for familier for at tiltrække eller holde på kvalificeret arbejdskraft.

En empirisk undersøgelse viser imidlertid, at lande, som fører en overordnet politik, der fremmer ligestilling mellem kvinder og mænd, som har udviklet integrerede ordninger med tilbud om serviceydelser og individuelle rettigheder med hensyn til forældreorlov for mænd og kvinder, som har investeret i børnepasning af høj kvalitet[7], og som går ind for en mere fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden, normalt både har et højt fødselstal og en høj erhvervsfrekvens blandt kvinder. Disse initiativer gennemføres af meget forskellige aktører. De forener regeringen, de lokale myndigheder og arbejdsmarkedets parter i medlemsstaterne og indgår i nogle tilfælde i tiltag, som vedrører virksomhedernes sociale ansvar, samtidig med at sammenslutninger og civilsamfundets organisationer inddrages.

De skandinaviske lande har den højeste erhvervsfrekvens blandt kvinder. I Sverige og Danmark har over 80 % af alle kvinder i alderen 25-54 år et arbejde (mens den laveste erhvervsfrekvens er at finde i Middelhavslandene). Fødselshyppigheden ligger også over gennemsnittet i de lande, som var først fremme med en politik, der gør det muligt at forene arbejds- og familieliv, og som fremmer ligestilling mellem kvinder og mænd.

De tiltag, som har til formål at gøre det lettere at forene arbejdsliv på den ene side og familie- og privatliv på den anden, betyder, at kvinder ikke behøver at vælge mellem karriere og familie, og bidrager således både til at realisere ønsker om at få børn og fremme kvinders beskæftigelse. Samtidig medvirker mindskelsen af lønforskelle mellem mænd og kvinder også til at fremme en bedre fordeling af ansvaret for familie og husholdning.

2.3. Den rolle, som EU's politik for beskæftigelse og lige muligheder spiller for familielivets kvalitet

Medlemsstaterne har enekompetence med hensyn til familiepolitik. Men EU har altid bestræbt sig på at tage hensyn til sine egne politikkers betydning for familieforhold og familiemedlemmernes livskvalitet. Lissabon-strategien kan nu danne ramme om en modernisering af familiepolitikken gennem fremme af lige muligheder og navnlig bedre muligheder for at forene arbejds-, familie- og privatliv, som bidrager til kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet.

Fællesskabsretten har længe taget hensyn til familielivets krav og tilsvarende rettigheder. Gennemførelsen af fri bevægelighed for personer og arbejdstagere i Europa har ført til koordinering af lovpligtige socialsikringsordninger[8] (som omfatter familieydelser) og retten til sammenføring af arbejdstageres familier inden for EU, herunder også for immigranter fra

---

[7] OECD's undersøgelser vedrørende stimulering og undervisning af mindre børn viser, at det ikke alene bliver nødvendigt at udvikle strukturer, som forener pasning og undervisning, for at medvirke til at forene familie- og arbejdsliv**,** men også for at bekæmpe udstødelse og fremme uddannelse af den menneskelige kapital fra en meget ung alder**.**

[8] Meddelelse fra Kommissionen - Arbejdstagernes frie bevægelighed: vejen til fuld udnyttelse af fordele og muligheder, KOM(2002) 694.

tredjelande, med særlige rettigheder for deres ægtefæller og børn[9]. EU's overvejelser om børns forhold har i den senere tid givet sig udslag i gennemførelse af foranstaltninger, som skal sikre respekt for børns ret til en familie og til at blive beskyttet[10] (herunder bl.a. navnlig ret til beskyttelse af børn mod billedgengivelse, programmer til bekæmpelse af vold mod børn, tiltag til sikring af deres omgivelser, etc).

For at sikre kvinder og mænd lige muligheder for at få adgang til beskæftigelse er forening af familie-, privat- og arbejdsliv blevet til et af de centrale aspekter ved beskæftigelsespolitikken i Europa. Siden 1992 er fællesskabslovgivningen blevet udvidet med bestemmelser om beskyttelse af gravide arbejdstagere og indførelse af barselsorlov[11]. Et af de allerførste resultater af den europæiske sociale dialog vedrørte retten til forældreorlov[12]. Muligheden for at forene familie-, privat- og arbejdsliv er en forudsætning for kvinders økonomiske uafhængighed og ligestilling mellem mænd og kvinder, og betydningen heraf kommer nu både til udtryk i Kommissionens køreplan for ligestilling mellem kvinder og mænd 2006-2010[13] og i den europæiske ligestillingspagt[14], som medlemsstaterne godkendte på Det Europæiske Råds møde den 23. og 24. marts 2006.

2.4. Lissabon-strategien fremmer forening af arbejds-, familie- og privatliv

For at øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet indgår forening af arbejds-, familie- og privatliv som en integrerende del af Lissabon-strategien. Det kommer navnlig til udtryk i de målsætninger, som Det Europæiske Råd vedtog i 2002 for børnepasning. Det afspejler sig også i de integrerede retningslinjer for beskæftigelsen og væksten, som blev vedtaget i 2005, og som fremover integrerer en tilgang, der fokuserer på livscyklus. Derfor bør beskæftigelsespolitikken i højere grad afpasses efter familiernes vilkår under hensyn til aldersaspektet. Endelig danner Lissabon-strategien ramme om indførelsen af den åbne koordinationsmetode inden for socialbeskyttelse og social integration. Her lægges der navnlig vægt på at forbedre forholdene for fattige børn og deres familier, modernisere pensionsordningerne for i højere grad at tage højde for nye arbejdsformer og orlovsordninger og fremme af langvarig pleje af pårørende. Perspektivet vedrørende lige muligheder fremmer Lissabon-strategiens udvikling, således som det vil fremgå af flere initiativer, som iværksættes i 2007 og 2008:

- Sideløbende med denne meddelelse iværksætter Kommissionen den anden fase i høringen af arbejdsmarkedets parter og opfordrer dem til at udtale sig om indholdet af eventuelle forslag af lovgivnings- eller ikke-lovgivningsmæssig karakter, som sigter mod at bidrage til bedre muligheder for at forene arbejds-, familie- og privatliv.
- I løbet af 2007 gennemføres der en række aktiviteter som følge af mandatet fra Det Europæiske Råd, der gentagne gang har anmodet EU og medlemsstaterne om at fokusere på bekæmpelse af fattigdom blandt børn.

---

9 Rådets direktiv 2003/86/EF om ret til familiesammenføring. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.

10 Mod en EU-strategi for børns rettigheder, KOM(2006) 367.

11 Rådets direktiv 92/85/EØF af 19. oktober 1992 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af sikkerheden og sundheden under arbejdet for arbejdstagere som er gravide, som lige har født, eller som ammer (tiende særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF).

12 Rådets direktiv 96/34/EF af 3. juni 1996 om den rammeaftale vedrørende forældreorlov, der er indgået af UNICE, CEEP og EFS.

13 SEK(2006) 275, vedtaget den 1. marts 2006.

14 Formandskabets konklusioner, 7775/1/06/ REV 1.

- Kommissionen vil gøre sig overvejelser omkring kvaliteten af ældrepleje og beskyttelse mod mishandling, samt de foranstaltninger, der i samarbejde med medlemsstaterne kan træffes på europæisk plan for at fremskynde udvikling og modernisering af infrastrukturer og ydelser, der skal tage højde for aldring.
- Den igangværende høring, som skal give bedre kendskab til den sociale virkelighed i det europæiske samfund[15], vil give en ny indsigt i, hvordan fællesskabspolitikken kan imødekomme kravet om lige muligheder og adgang for alle generationer til plejeydelser.

I Europa-Kommissionens årlige statusrapport, som udarbejdes på grundlag af de nationale rapporter inden for Lissabon-strategiens rammer, afsættes der hvert andet år et kapitel til at beskrive, hvor forberedt EU er på den demografiske udvikling[16].

3. DEN EUROPÆISKE ALLIANCE FOR FAMILIER

Den europæiske alliance for familier, som blev lanceret på Det Europæiske Råds forårsmøde, kommer først til at bestå af en platform for udveksling om og kendskab til familievenlige politikker og god praksis i medlemsstaterne, som skal imødekomme de udfordringer, der ligger i den demografiske ændring. Med henblik på denne platform udvikler Kommissionen allerede i 2007 redskaber til at systematisere udveksling af god praksis og forskning (afsnit 3.1).

I forbindelse med den europæiske alliance for familier har Kommissionen endvidere til hensigt at tilskynde til samarbejde og partnerskab mellem alle de berørte aktører for at fremme bedre forening af arbejds-, familie- og privatliv. Ud over de initiativer, der tages af arbejdsmarkedets parter på EU-plan, henstiller Kommissionen til medlemsstaterne at udvikle partnerskaber, som sigter mod at fremme forening af arbejds-, familie- og privatliv ved brug af de nye midler, der er stillet til disposition af strukturfondene (afsnit 3.2).

På det tredje europæiske demografiske forum, som er berammet til 2010, aflægger Kommissionen rapport om de resultater, der er opnået i forbindelse med den europæiske alliance for familier.

3.1. En platform til systematisk udveksling af god praksis og forskning

EU giver netop på grund af de store forskelle inden for familiepolitik en enestående mulighed for at udveksle god praksis for offentlig politik og uddybe forskningen i virkningerne heraf. I den forbindelse sørger Kommissionen for:

(a) En højtstående gruppe bestående af regeringseksperter på det demografiske område

Sideløbende med denne meddelelse opretter Kommissionen en højtstående gruppe bestående af regeringseksperter på det demografiske område, jf. meddelelsen om Europas demografiske fremtid. Gruppen har til opgave at rådgive Kommissionen i forbindelse med udarbejdelse af rapporter og tilrettelæggelse af forummer vedrørende demografi hvert andet år og bistå den med at gennemføre nedenstående aktioner vedrørende analyse og udveksling af erfaringer.

(b) Forummer og europæiske, nationale, regionale og lokale netværk

---

15 KOM(2007) 63 - Status over den sociale virkelighed.

16 Jf. KOM(2006) 571.

Hvert andet år organiserer Kommissionen et europæisk forum vedrørende demografi for at gøre status over den demografiske udvikling og gennemførelsen af de retningslinjer, der er foreslået i meddelelsen om den demografiske udvikling i Europa. Det første forum fandt sted i oktober 2006, og det næste er berammet til efteråret 2008. Der opfordres og gives støtte til forummer både på nationalt og på regionalt og lokalt plan. Initiativet "Regioner for økonomisk forandring"[17] omhandler udtrykkeligt muligheden for at yde aktiv støtte til aktioner på dette område på regionalt og lokalt plan.

(c) Et overvågningscenter for god praksis

Kommissionen opfordrer Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene til at oprette et overvågningscenter for god praksis for familiepolitik. De oplysninger, som overvågningscentret indsamler, videresendes til de forummer, der afholdes på europæisk plan og decentralt.

(d) Forskningsredskaber

Det syvende rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling gør det muligt at blive ved med at støtte forskning i spørgsmål vedrørende demografi og familier tildels ved at finansiere bestemte aktiviteter på dette område, men også ved at anvende en tværgående tilgang for at tage hensyn til den demografiske ændrings samlede virkning på de sociale ordninger. Dette rammeprogram og rammeprogrammet for innovation og konkurrenceevne kan også hjælpe familier ved at mobilisere ikt til fremme af ældres uafhængighed og livskvalitet.

Kommissionen indgår også i et samarbejde omkring udvikling af OECD's database om familier og arbejder med redskaber til analyse af familiepolitikker med henblik på at stille dem til disposition for medlemsstaterne. Analyseredskaberne vil gøre det muligt at vurdere politikkernes effektivitet set i forhold til alle de mål, det tilstræbes at nå (realisere ønsket om at få børn, ligestilling mellem mænd og kvinder - og mere generelt - lige muligheder og social integration, navnlig for børn). I 2008 gennemføres der en Eurobarometer-undersøgelse om familiers vilkår og behov.

3.2. Mobilisering af de europæiske strukturfonde

Som det fremgår af erfaringerne med Equal-programmet[18] og den konference, som Europa-Kommissionen organiserede i januar 2007 om regionernes initiativer som følge af den demografiske udfordring, kan mange erfaringer med pilotforsøg give inspiration til gennemførelse af nye aktioner, på nationalt og lokalt plan, som tager sigte på at fremme lige muligheder og forening af arbejds- og familieliv. I Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighed 2007-2013[19] anbefales sådanne innovationer i det omfang, de sigter mod en tilpasning til den demografiske ændring[20]. Kommissionen opfordrer således medlemsstaterne til at gøre det muligt for de operationelle programmer, de har fremlagt, at støtte sådanne aktioner. Den

---

17 Meddelelse fra Kommissionen - Regioner for økonomisk forandring, KOM(2006) 675 af 8.11.2006.

18 På Europa-Kommissionens websted findes der oversigter over aktioner vedrørende forening af arbejds- og familieliv, som Den Europæiske Socialfond har finansieret med henblik på at fremme lige muligheder for kvinder og mænd, navnlig inden for rammerne af det tværnationale Equal-program.

19 Forslag til Rådets beslutning om Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighed, KOM(2006) 386.

20 I henhold til forordning (EF) nr. 1081/2006 af 5. juli 2006 om Den Europæiske Socialfond er en af målsætningerne at "tage højde for de relevante dimensioner og konsekvenser af den demografiske udvikling i Fællesskabets aktive befolkning".

udarbejder derfor med støtte fra ovennævnte regeringsekspertgruppe en praktisk vejledning til lokale og regionale aktører med henblik på at bistå medlemsstaterne med den konkrete gennemførelse af de foranstaltninger, de beslutter at anvende til at fremme forening af arbejds-, familie- og privatliv og forbedre livskvaliteten. Disse aktiviteter, som gennemføres decentralt, vil blive drøftet på det næste europæiske demografiske forum.

4. KONKLUSIONER

Ved at tilskynde til en bedre dækning af familiers behov for børnepasning og ældrepleje og til en mere ligelig fordeling af ansvaret for familie og husholdning styrker den nationale familiepolitik solidariteten mellem generationerne. Derfor kan man forvente bedre livskvalitet for alle og bedre betingelser for at realisere ønsker om at få børn. De nye retningslinjer for familiepolitikken bidrager også til at fremme væksten og beskæftigelsen, navnlig ved at lette kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet.

Lissabon-strategien fokuserer på lige muligheder for mænd og kvinder og lige muligheder i al almindelighed og er derfor en relevant ramme for støtte til denne udvikling af den nationale familiepolitik. Men hovedansvaret ligger hos medlemsstaterne. Med den europæiske alliance for familier, hvis udvekslinger og forskningsprojekt Kommissionen støtter fuldt ud, bliver denne modernisering til en fælles udfordring.

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13
Difference of employment rate for women with and without children 14
Provision of childcare in European countries in 2005 15
Social protection benefits targeted at family support in the EU 16
Preferences for family measures 16
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54

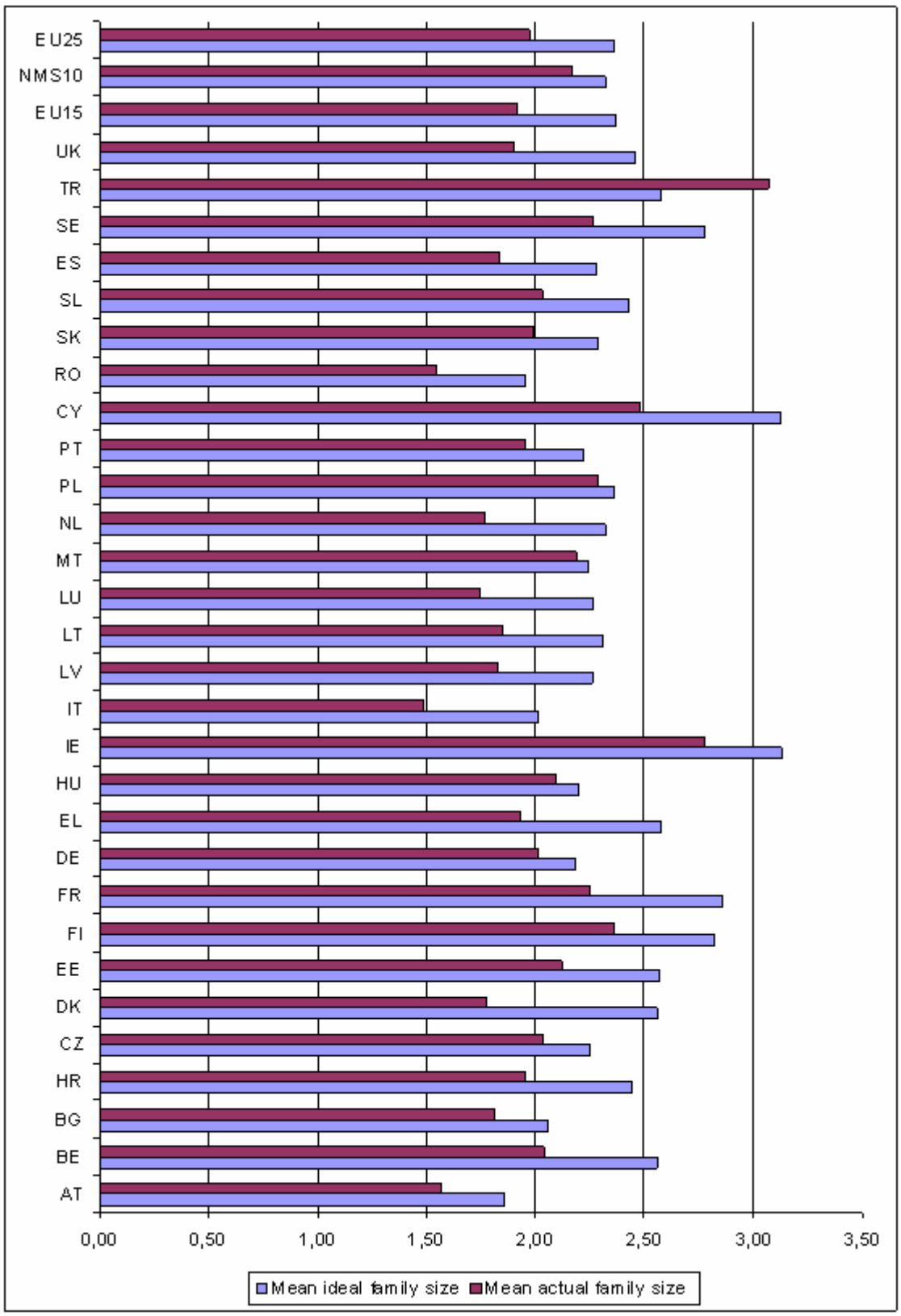

Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

***** Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school *(pre-primary included)*
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.